

2014–2020 metų
Europos Sąjungos
fondų investicijų
veiksmų programa

KRAŠTOVAIZDŽIO FORMAVIMAS IR EKOLOGINĖS BŪKLĖS GERINIMAS IGNALINOS MIESTO ŽELDYNŲ SISTEMOS DALYJE

KONCEPCIJA

Projekto organizatorius ir darbo užsakovas:

Ignalinos rajono savivaldybės administracija

Laisvės a. 70, Ignalina

LT-30122, Lietuva

Projektą rengėjas:

MB „Gatvių projektavimas“

Vytauto g. 19, Trakai,

LT-21105, Lietuva

Projekto autorius:

Projekto vadovas, kraštovaizdžio architektas **Vainius Pilkauskas**

KRAŠTOVAIZDŽIO TVARKYMO PROJEKTO TIKSLAS IR UŽDAVINIAI

Projekto tikslas - želdynų kokybinė plėtra, atstatant natūralų kraštovaizdžio charakterį, kraštovaizdžio vertybių būklės gerinimas, teritorijos pritaikymas visuomenės poilsiui ir edukacijai nepakenkiant gamtiniais elementams.

Kraštovaizdžio tvarkymo uždaviniai:

1. pertvarkyti želdinius – atlikti sanitarinius kirtimus visoje teritorijoje, atlikti atrankinius kirtimus labiausiai rekreacijai naudojamoje teritorijos dalyje, išryškinti vertingus želdinius, sudarant palankias sąlygas jų augimui bei apžvalgai, pašalinti menkaverčius ir invazinius želdinius;
2. atstatyti erozijos pažeistas teritorijas;
3. išsaugoti biologinę įvairovę ir ją pagausinti;
4. suformuoti regyklą į Palaukinio ežerą;
5. pertvarkyti esamus ir įrengti naujus pažintinius ir poilsiui skirtus pėsčiųjų takus;
6. įrengti edukacines aikšteles su lauko suolais;
7. įrengti informacinius standus prie pagrindinių patekimų į teritoriją ir edukacinėse aikštelėse.

KONCEPCIJOS PLANINIAI SPRENDINIAI

Teritorijoje esantys takai padiktuoja svarbiausius funkcinis ryšius ir erdvių formavimą. Sprendiniai taikomi prie esamos takų struktūros, reljefo bei potencialių vizualinių ryšių su Palaukinio ežeru.

Siekiant pagerinti susisiekimo pėsčiomis sąlygas, projektuojamas 2,5 m pločio stabilizuoto grunto pėsčiųjų takas šiuo metu esamo praminto tako vietoje, formuojama žiedinė pasivaikščiojimo sistema. Prie pagrindinio tako projektuojama edukacinė aikštelė. Siekiant stipriausio estetinio efekto žiūrovui, projektuojama regykla su terasa Palaukinio ežero apylinkėms apžvelgti. Išilgai pagrindinio tako išdėstomi suolai nišose ir informaciniai standai. Šis takas eitų palei gražiausias vietas su vaizdu į ežerą, bei tęstųsi per gamtinio karkaso vidinio stabilizavimo zoną rytinėje teritorijos dalyje, kur minimizuojama žmogaus veikla ir prioritetas teikiamas esamoms augalų ir paukščių rūšims. Projekte numatoma medynuose iškelti daugiau inkilų, pritaikytų įvairių rūšių paukščiams: varnėnams, įvairių rūšių zylėms. Skatinama padidinti šių paukščių populiaciją.

Toks teritorijos funkcinis suskirstymas leistų pasiekti Kraštovaizdžio formavimo ir ekologinės būklės gerinimo Ignalinos miesto želdynų sistemos dalyje visuomenės dalyvavimo programoje nustatyto projekto tikslo ir uždavinių - išsaugoti biologinę įvairovę ir ją pagausinti. Sudarytų sąlygas gamtinio karkaso struktūros vidinio stabilizavimo arealo vientisumo palaikymui, būtų išsaugotas gamtinis kraštovaizdžio pobūdis, sudarytų galimybę visuomenei pažinti ir naudoti kraštovaizdį ugdymo, švietimo bei sveikatinimo tikslais, bei pagerintų rūšių išlikimo sąlygas.

Projektuojamiems įtaisiniams parenkamos natūralios medžiagos, daugiausiai medis, bei universalus dizainas siekiant estetiškai įsilieti į esamą gamtinę aplinką. Naujai klojami takai vedami per sąlyginai lygų reljefą, todėl būtų pritaikyti ir žmonių su negalia ar jaunų šeimų su mažais vaikais poreikiams.

Visuomenei supažindinti su vietine biologine įvairove būtų įrengiami pažintiniai ženkilai ir standai su informacija apie gamtinio karkaso ir biologinės įvairovės svarbą urbanizuotose teritorijose, vietines projektuojamoje teritorijoje randamas augalų, gyvūnų, paukščių rūšis. Konkretesniai visuomenės supažindinimui su vietine ornitofauna, projektuojamos paukščių stebėjimo platformos bei stacionarūs žiūronai ir edukaciniai standai.

Pav. 1 Architektūriški elementai iš natūralių medžiagų sukurtų atraktyvias edukacines erdves, kuriose kvieštų susipažinti ir stebėti Palaukinio ežero pakrantės gamtines vertybes. Įdomiai sukurta aplinka miesto gyventojus kvieštų dažiau sugrįžti į šią vietą ir kuo daugiau poilsio laiko leisti gamtoje.

Pav. 2 Teritorijoje siūloma įrengti terasas paukščių stebėjimui, kuriose lankytojai galėtų grožėtis ežero pakrančių vaizdais, bei ornitofauna. Siūloma įtaisyti 2 vnt. stacionarių žiūronų (nemokamų) kurie lankytojus skatintų iš arčiau, detaliau susipažinti ir tyrinėti paukščius, apie kuriuos sužinotų informaciniuose stenduose. Terasos būtų erdvesnės, pritaikytos ir daugiau patirties turintiems lankytojams, su savo atsinešta įranga (monokliu, žiūronais), o taip pat vesti edukaciją grupei žmonių.

Želdinių tvarkymo sprendiniai

Didžiojoje teritorijos dalyje auga natūralus spygliuočių miškas – vyrauja paprastosios pušys su lapuočių pomiškiu bei miško paklote, uogienojais, samanomis, paparčiais. Artėjant prie ežero, paprastosios pušies medynus būdingai pakeičia juodalksnynas.

Visoje teritorijoje būtų vykdomi būtini miško sanitariniai bei kraštovaizdžio formavimo kirtimai panoramų atvėrimui. Kertami pasvirę ar pavojingi sausuočiai. Sausi, tačiau vis dar tvirti medžiai, ypač turintys uoksų, turėtų būti paliekami, dėl juose gyvenančių ar potencialiai gyvensiančių paukščių, taip pat paliekamos džiūstančios pušys dėl Šneiderio kirmvabio išsaugojimo. Vietinius nukirstus medžius numatoma panaudoti formuojant vizualiai patrauklius

„vabzdžių viešbučius“, kuriuose savo gyvavimą tęstų esami vabalai ir mikroorganizmai, bei kurtųsi nauji.

Pietinėje projektuojamos teritorijos dalyje, siekiant gamtinio karkaso struktūros vidinio stabilizavimo, numatoma sodinti ornitochondrinių krūmų rūšių grupes, suteikiančias vietinei miško faunai sąlygas saugiai pasislėpti, o paukščiams sukurti lizdus ir perėti.

Projektuojamos teritorijos šiaurinėje dalyje, Palaukinio ežero pakrantėje, apie 20 m nuo kranto, projektuojamos dirbtinės vietinės augmenijos apželdintos sąlos, sudarančios vandens paukščiams saugias vietas lizdų sukimui ir perėjimui. Tai būtų papildoma priemonė gausinti vandens paukščių populiaciją ir pakrančių vandens augalų įvairovę, bei atraktyvi veikla edukacinio tako lankytojams susipažinti ir stebėti vandens paukščių gyvenimą, jų netrikdant.

Pav. 3 Dirbtinė sala paukščių perykloms, suteiktų unikalią galimybę lankytojams stebėti netoli kranto įsikūrusių paukščių gyvenimą, jų netrikdant.

Visi šie želdinių tvarkymo sprendiniai pagerintų esamą teritorijos ekologinę būklę ir suteiktų galimybę visuomenei iš arčiau stebėti natūralius gamtos procesus.

